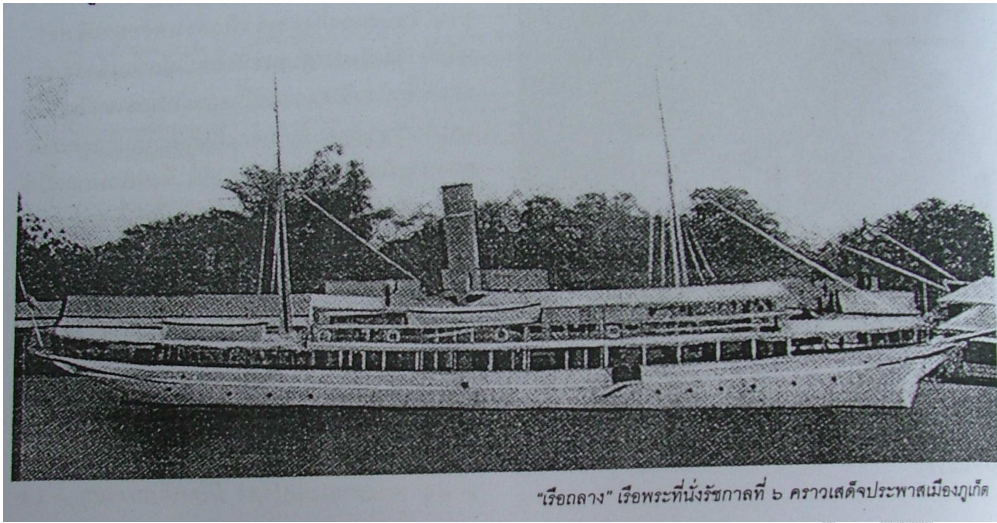

จดหมายเหตุ
ประพาสหัวเมืองปักษ์ใต้
ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ตั้งแต่วันที่ 8 เมษายน ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม ร.ศ.128 (2452)

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร ได้เสด็จประพาสหัวเมืองปักษ์ใต้ เป็นระยะเวลา นานถึง 56 วัน ตั้งแต่วันที่ 8 เมษายน 2452 ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม 2452 (ร.ศ. 128) โดยเสด็จออกจากกรุงเทพ ฯ ผ่านและแวะพักแรมจังหวัดต่าง ๆ คือ ชุมพร ระนอง ตะกั่วป่า ภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรัง และนครศรีธรรมราช ในการประพาสหัวเมืองปักษ์ใต้ครั้งนี้ พระองค์ได้บันทึกเป็นจดหมายเหตุ ตลอดระยะทางที่เสด็จไปถึง จำนวน 12 ฉบับ โดยใช้นามปากกา “นายแก้ว” www.kuapa.com นำเสนอเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับตะกั่วป่าและพังงา หากท่านใดมีความประสงค์จะให้ kuapa.com นำเสนอตอนใด โปรด comment

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (เมื่อ เมษายน 2452)

“เรือกลาง” เรือพระที่นั่งรัชกาลที่ ๒ คราวเสด็จประพาสเมืองภูเก็ต

KUAPA.COM

จดหมายเหตุ
ประพาสหัวเมืองปักษ์ใต้
ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

(ฉบับที่ ๔)

เรือกลาง
หน้าเกาะคอขาว (เมืองตะกั่วป่า)

วันที่ ๒๑ เมษายน รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๘

คำนับมายังท่านพรานบุญ ทราบ

วันนี้เวลาเช้า ๒ โมงเศษ เสด็จจากพระที่นั่งรัตนรังสรรค์ ปรารถนาข้าราชการ และหญิงชาวเมืองได้จัดผลไม้มาถวายเป็นของส่งเสด็จเป็นอันมาก เสด็จทรงรถม้าลงไปที่ท่าข้าราชการส่งเสด็จที่นี้โดยมาก เสด็จลงเรือกรรเชียงฟ่องเรือกลไฟออกมาที่เรือกลาง พวกจีนที่ตลาดเกาะคนที่ได้สละถวายด้วยประทัดอีก และได้ถวายคำนับด้วยม้าล่อ วันนี้ผมได้ความรู้อย่างหนึ่งคือการตีม้าล่อของจีนไม่ใช่ตีไปพอให้ดังแผ่งๆ เฉยๆ เขามีกำหนดตีตามเกียรติยศ ตั้งแต่สามแผ่งจนถึงสิบสามแผ่งเป็นอย่างมากที่สุด ตีแผ่งๆ พอครบกำหนดแล้วตีแผ่งๆ สองทีติดๆ กันเสียครั้งหนึ่ง แล้วตั้งต้นใหม่ คือเป็นต้นว่าถ้าจะตีคำนับใครที่ควรได้เพียงสามแผ่ง ก็ตี “แผ่ง! แผ่ง! แผ่ง! แผ่ง” ดังนี้

ครั้นท่านพระยาดำรงและข้าราชการผู้ใหญ่ที่ได้ลงมาส่งเสด็จถึงเรือกลาง ได้กราบถวายบังคมลาลงเรือเล็กไปแล้ว เรือกลางถอนสมอออกเดินจากปากน้ำระนอง มาตามทางทะเล มาเข้าแม่น้ำตะกั่วป่า แม่น้ำนี้ก็มึที่งามๆ น่าดูตลอดมา มีเขาทั้งสองข้าง และเกาะอยู่เป็นอันมาก มีบางเกาะที่มีเหมืองแร่ดีบุก เช่นเกาะพระทองเป็นต้น กำหนดตามโปรแกรมว่าบ่ายๆ จะมาถึงเมืองตะกั่วป่า แต่เรือพาลีซึ่งนำหน้าเรือกลางลงมานั้นเดินอยู่ข้างจะช้ามาก เพราะฉะนั้นกว่าจะทอดสมอที่หน้าเมืองตะกั่วปากก็ค่ำเห็นไฟที่ตลาดครีตนำดูอยู่บ้าง

พอเรือทอดสมอ พระเสนาขุนขัตติ ผู้ว่าราชการเมืองตะกั่วป่าลงมาเฝ้าในเรือ เสด็จขึ้นเมือง เวลาทุ่มเศษทรงเรือมาดแจวไปขึ้นท่า ตะพานตกแต่งไว้รับเสด็จ ประดับด้วยใบไม้และโคมญี่ปุ่นตลอด ข้าราชการเฝ้าที่ปลายตะพาน เสด็จขึ้นทรง เก้าอี้ หามขึ้นไปที่บ้านเจ้าเมือง ทางประมาณ ๔๐ เส้น พอพ้นที่ตลาดริมท่าขึ้นไป แล้ว ก็ไม่เห็นบ้านช่องอะไร จนถึงที่ตั้งที่ว่าการ จึงเห็นเรือนข้าราชการ ประทับ เสวยที่บ้านเจ้าเมือง แล้วเสด็จกลับลงมาประทับแรมในเรือกลาง เมืองตะกั่วป่านี้ ต้องนับว่าไม่ได้เห็น เพราะมืดเกินที่จะเห็น แต่ผมคิดว่าถึงสว่างก็ดูเหมือนจะไม่สู้มี อะไรที่จะดูนัก บ้านช่องราษฎรก็น้อย เพราะไม่ได้ตั้งอยู่บนฝั่ง แต่ตั้งอยู่ที่เกาะคอก ขาว การที่มาตั้งอยู่ที่นี่เพราะเป็นท่าเรือสินค้าขึ้นลงค่อยสะดวกกว่าที่เมืองเก่า ซึ่งเรือ ใหญ่เข้าถึงยาก เพราะทรายจากเหมืองไหลลงมาทำให้ลำน้ำตื้น บางทีในไม่ช้านัก จะย้ายเมืองไปตั้งที่แห่งอื่นให้เหมาะกว่าที่เกาะคอกขาวนี้อีกก็เป็นได้

ทางมาวันนี้คลื่นไม่มีเลยคุณลุงจารย์เตรียมตัวไว้ว่าจะเมาก็หาเมาไม่ แต่นาย อื่นนั้นไม่ต้องถาม ถ้านายอื่นไม่เมาก็ไม่ใช่เรือ ผมทราบว่ามีเมื่อนั้นลงมาอนอยู่ใน เรือนี้ก่อน รู้สึกวิงเวียนเสียตั้งแต่เมื่อนั้นแล้ว ก็แต่เรือจอดอยู่หนึ่ง ๆ ยังเป็นเช่นนั้น แล้ว เมื่อเรือออกแล่นจะเป็นอย่างไร พอผมได้ยินเรื่องนี้นายอื่นเมาเรือเมื่อนั้น ผม เก็บเอามาซักในใจ เวลาเรือเดินมาลมพัดเย็นสบาย ผมก็นอนนี่อะไร ๆ เล่น ใจ กำลังโปร่งดีอย่างไรไม่ทราบ เลยนึกกลอนสักวาออกบทหนึ่ง นึกจะลุกขึ้นจดไว้ก็ กำลังนอนสบาย ออกจะคร้านในการที่จะลุกไปหากกระดาศ นึกผิดตัวเองว่าประเดี๋ยว ก็ได้ เลยกลับไป พอตื่นออกหัวนี้ ๆ ในใจ กลัวจะลืมบทกลอนที่นึกไว้ ออก แต่ คร้านลองหยิบกระดาศมาเขียนดูก็จำได้ตลอด ผมอ่านให้ท่านพวกข้าราชการฟัง ท่านก็พากันชอบ คุณหลวงอภิบาลว่าร้องเข้ากับลำออกทะเลได้ ชื่อลำก็ออกจะ เหมาะกับเนื้อ ผมก็ขอให้ท่านลองร้องดู อยู่ข้างจะไพเราะพอใช้ คำกลอนนั้นผมจด มาให้ด้วยเผื่อพวกพ้องของท่านพรานจะร้องได้บ้าง หรืออย่างไร ๆ ก็พออ่านเล่น สนุก ๆ ดังต่อไปนี้

“อนิจจาไอ้อินสินสติ เหลือตรงตรีแก่ใจนาย นายท่านใช้ไม่ไปขัดใจนาย สิ้นสบายหัวใจไร้สราย ก้าวลงเรือเหวี่ยงตักพอกอนาถ ใจจะขาดงุนงนงน่าสงสาร ไม่ เห็นใจศิษย์หาหรืออาจารย์ สิ้นคำขานนอนแผ่แน่แล้วเอ๋ย”